

ZPRÁVY

Cesta ke kvalitě

Stanislav Michek

Národní ústav pro vzdělávání

Cesta ke kvalitě je národní projekt MŠMT s plným názvem „AUTOEVALUACE – Vytváření systému a podpora škol v oblasti vlastního hodnocení“ (CZ.1.07/4.1.00/06.0014). Projekt partnersky realizují Národní ústav pro vzdělávání (NÚV), školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Národní institut pro další vzdělávání. Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a ze státního rozpočtu České republiky. Je zaměřen na všestrannou podporu škol v oblasti vlastního hodnocení. Cílovými skupinami projektu jsou MŠ speciální, ZŠ, SŠ, základní umělecké školy, konzervatoře a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky. Podrobnější informace o projektu lze nalézt na adrese: www.nuov.cz/ae.

Vedle nabídky vzdělávacího programu, workshopů, vytváření příležitostí pro sdílení zkušeností mezi školami formami vzájemných návštěv či peer review a řady dalších podpůrných aktivit je projekt zavázán k vytvoření a ověření třiceti evaluačních nástrojů.

Nabídka evaluačních nástrojů

Evaluační nástroj je chápán jako spolehlivá metoda či technika sběru dat pro účely vlastního hodnocení školy nebo jako postupy podporující různé fáze evaluačního procesu. V nabídce lze tedy nalézt metody užívané v pedagogickém výzkumu (např. Dotazník klimatu učitelského sboru) či metody pedagogicko-psychologické diagnostiky (např. Dotazník školní výkonové motivace žáků či Dotazník klimatu školní třídy). Vedle nich jsou zde i metody podporující diskuse uvnitř školy (např. Dobrá škola) či metodický průvodce autoevaluací (např. Rámec pro vlastní hodnocení školy).

Pro výběr evaluačních nástrojů a dohled nad standardizací byla vytvořena skupina z našich předních metodologů pedagogického výzkumu, kterou tvořili doc. PhDr. Jiří Němec, Ph.D. (PdF MU, vedoucí skupiny), RNDr. Petr Boschek (FF UK), doc. PhDr. Bohumíra Lazarová, Ph.D. (FF MU), Mgr. et Mgr. Jan Mareš, Ph.D. (FSS MU), prof. PhDr. Milan Pol, CSc., (FF MU), PhDr. Karel Starý, Ph.D. (PedF UK), doc. Mgr. et Mgr. Katka Vlčková, Ph.D., PdF MU, RNDr. Vojtěch Žák, Ph.D. (MFF UK). Organizaci tvorby, ověřování, sběru dat a koordinaci s programátory zajišťuje autor tohoto příspěvku.

Evaluační nástroje v tříletém projektu (květen 2009–duben 2012) vznikají postupně a jsou zveřejňovány na webových stránkách <http://www.nuov.cz/ae/evaluacni-nastroje>. Na standardizaci jednoho nástroje je vymezen čas zhruba jeden a půl roku. V rámci standardizace procházejí nástroje obvykle těmito fázemi (každý jinou měrou): naformulování konstruktu (teoretických východisek), návrh nástroje, expertní posouzení nástroje, kvalitativní pilotní ověření (posouzení srozumitelnosti pro respondenty), kvantitativní pilotní ověření (sběr dat), vytvoření SW podpory pro sběr dat, sběr dat, výpočet orientačních výsledků či norem a průběžné úprava nástroje.

Na závěr je ke každému nástroji vytvořena uživatelská příručka (manuál), která bude k dispozici ke stažení na webových stránkách projektu. Uživatelská příručka většinou obsahuje informace v této struktuře (pokud jsou pro daný nástroj relevantní): cíle a účel nástroje, obecný úvod do problematiky, pokyny pro zadávání a vyhodnocení nástroje, interpretace nástroje, postup ověřování nástroje, obecná doporučení – opatření, ukázka použití nástroje, rizika nástroje, konkrétní podoba nástroje (např. plné znění dotazníku), vzor automaticky generované evaluační zprávy, psychometrické vlastnosti nástroje a normy.

Nástroje dotazníkového či metodického typu jsou vytvářeny se SW podporou pro sběr dat a s automatickým vyhodnocením výsledků ve zprávě generované adresně pro každou školu. Některé nástroje (např. ankety pro žáky, rodiče, učitele) si škola může uzpůsobit podle svých potřeb výběrem otázek, které chce položit daným cílovým skupinám.

Vzniklé (či adaptované a ověřené) nástroje byly primárně vytvořeny pro podporu autoevaluace škol. Přesto některé mohou sloužit i výzkumným účelům. Výzkumníkům, doktorandům, diplomantům apod. se tak dostávají do rukou nástroje, jež mohou využít v rámci svých výzkumných projektů. Pro badatele zkoumající příběhy jednotlivých škol jistě není bez zajímavosti, že školy samy mohou mít k dispozici data o sobě získaná některým níže uvedeným nástrojem.

Seznam evaluačních nástrojů projektu Cesta ke kvalitě s jejich autory

- 1) *Rámec pro vlastní hodnocení školy. Metodický průvodce* (RNDr. Martina Kekule, Ph.D.)
- 2) *Anketa pro rodiče. Anketa škoie na míru* (Mgr. Tomáš Kohoutek)
- 3) *Anketa pro žáky. Anketa škoie na míru* (Mgr. Tomáš Kohoutek)

- 4) *Anketa pro učitele. Anketa školy na míru* (Mgr. Tomáš Kohoutek)
- 5) *Analýza dokumentace školy. Katalog kvantitativních indikátorů* (Ing. et Bc. Petr Bannert)
- 6) *Dobrá škola. Metoda pro stanovení priorit školy* (prof. PhDr. Milan Pol, CSc.; doc. PhDr. Bohumíra Lazarová, Ph.D.)
- 7) *Příprava na změnu. Metoda pro předjímání reakcí lidí* (doc. PhDr. Bohumíra Lazarová, Ph.D.; prof. PhDr. Milan Pol, CSc.)
- 8) *Rámec profesních kvalit učitele. Hodnoticí a sebehodnoticí arch* (PhDr. Anna Tomková, Ph.D.; prof. PhDr. Vladimíra Spilková, CSc.; Mgr. Jana Kargerová, Ph.D.; Mgr. Tereza Krčmářová, Ph.D.; PaedDr. Nataša Mazáčová, Ph.D.; doc. PhDr. Michaela Pišová, M.A., Ph.D.; Mgr. Klára Kostková)
- 9) *Profesní portfolio učitele. Soubor metod k hodnocení a sebehodnocení* (Mgr. Jiří Trunda)
- 10) *360° zpětná vazba pro střední úroveň řízení. Soubor dotazníků a metodických doporučení* (PhDr. Renata Kocianová, Ph.D.)
- 11) *Metody a formy výuky. Hospitační arch* (RNDr. Vojtěch Žák, Ph.D.)
- 12) *Učíme děti učit se. Hospitační arch* (doc. PhDr. Hana Kasíková, CSc.)
- 13) *Výuka v odborném výcviku. Hospitační arch* (PaedDr. Petr Mach, CSc. a kol.)
- 14) *Klima školy. Soubor dotazníků pro učitele, žáky a rodiče* (prof. PhDr. Helena Grecmanová, Ph.D., doc. Mgr. Miroslav Dopita, Ph.D., Mgr. Jana Poláchová Vaštatková, Ph.D. a doc. PhDr. Jitka Skopalová, Ph.D.)
- 15) *Klima školní třídy. Dotazník pro žáky* (prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc.)
- 16) *Klima učitelského sboru. Dotazník pro učitele* (doc. PaedDr. Petr Urbánek, Ph.D.)
- 17) *Společenství prvního stupně. Dotazník pro žáky formou počítačové hry* (PhDr. Denisa Denglerová, Ph.D.)
- 18) *Interakce učitele a žáků. Dotazník pro žáky* (doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc., PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D.)
- 19) *Připravenost školy k inkluzivnímu vzdělávání. Dotazník pro učitele* (PhDr. Josef Lukas, Ph.D.)
- 20) *Předcházení problémům v chování žáků. Dotazník pro žáky* (doc. PhDr. Věra Vojtová, Ph.D.)
- 21) *Poradenská role školy. Posuzovací arch* (doc. PhDr. Bohumíra Lazarová, Ph.D.)
- 22) *Mapování cílů kurikula. Posuzovací arch* (Mgr. Dušan Klapko, Ph.D.)
- 23) *Strategie učení se cizímu jazyku. Dotazník pro žáky* (doc. Mgr. et Mgr. Kateřina Vlčková, Ph.D.; Mgr. Jana Přikrylová)
- 24) *Školní výkonová motivace žáků. Dotazník pro žáky* (doc. PhDr. Isabella Pavelková, CSc., doc. PhDr. Vladimír Hrabal, CSc.)
- 25) *Postoje žáků ke škole. Dotazník pro žáky* (Mgr. Radko Pöschl)
- 26) *Zjišťování a vyhodnocování výsledků vzdělávání žáků. Posuzovací archy* (RNDr. Jana Straková, Ph.D.; PhDr. Petr Suchomel)
- 27) *ICT v životě školy – Profil školy²¹. Metodický průvodce* (Ing. Bořivoj Brdička, Ph.D., Mgr. Daniela Růžičková, PhDr. Ondřej Neumajer, Ph.D.)
- 28) *Internetová prezentace školy. Posuzovací arch* (PhDr. Josef Lukas, Ph.D.)

- 29) *Skupinová bilance absolventů. Metoda pro hodnocení průběhu školního vzdělávání* (PhDr. Karel Starý, PhD.; Mgr. Michaela Poláčková)
- 30) *Zpětná vazba absolventů a firem. Dotazník pro absolventy a metoda rozhovoru pro zástupce spolupracujících firem* (Mgr. Jana Poláčková Vašátková, Ph.D., doc. PhDr. Michaela Prášilová, Ph.D., Mgr. Vladislava Závorská, Mgr. Pavlína Valouchová)